

รายวิชา ศิลปะ (นาฏศิลป์)

รหัสวิชา ศ๒๒๑๐๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

เรื่อง เกมถอดรหัสนาฏศิลป์พื้นเมือง

ครูผู้สอน ครูโชติกา สมพงษ์

ครูนันทวัน ทองทิพย์

เรื่อง เกมถอดรหัส
นาฏศิลป์พื้นเมือง

ทบทวน

ที่มาและมูลเหตุที่ทำให้เกิดนาฏศิลป์พื้นเมือง

ความหมายของการแสดงพื้นเมือง

การแสดงหรือการเล่นของประชาชนในประเทศไทย ที่เกิดขึ้นมาในท้องถิ่น ผ่านการสร้างสรรค สืบทอดต่อกันมา เพื่อตอบสนองหรือรับใช้ความต้องการของคนในสังคม อาทิ ความสนุกสนาน ความเชื่อ วิถีชีวิต วรรณกรรมพื้นบ้าน การแสดงอัตลักษณ์ชุมชน ต้อนรับแขก เรียกขวัญกำลังใจ ฯลฯ

๑. มนุษย์ต้องการติดต่อกับสิ่งที่เหนือธรรมชาติ

๒. การทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ

มูลเหตุที่ทำให้เกิดการแสดงพื้นเมือง

๓. การเลียนแบบ
ธรรมชาติ

๕. การเฉลิมฉลองในวาระสำคัญของชุมชน

๔. การดัดแปลงมาจากวัฒนธรรมชาติอื่น

การแสดงพื้นเมืองสี่ภาค

ภาพรำเถิดเทิงกลองยาว ที่มา : <https://sites.google.com/site/naiyarinnoey/ra-klxng-yaw>

ภาพพระบ่าเก็บใบชา ที่มา : <https://www.pawarisilp.com/> ภาพ การแสดงพื้นเมืองภาคอีสาน ที่มา : <https://www.bloggang.com/m/viewdiary.php?id>

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องอิทธิพลทางวัฒนธรรมและลักษณะของนาฏศิลป์พื้นเมืองของภาคเหนือ และภาคกลาง
๒. ผู้เรียนสามารถอธิบายเรื่องอิทธิพลทางวัฒนธรรมและลักษณะของนาฏศิลป์พื้นเมืองของภาคเหนือ และภาคกลางได้อย่างถูกต้อง

เกมถอดรหัส นาฏศิลป์พื้นเมือง

๓ พยางค์

ฟ้อนภูไท

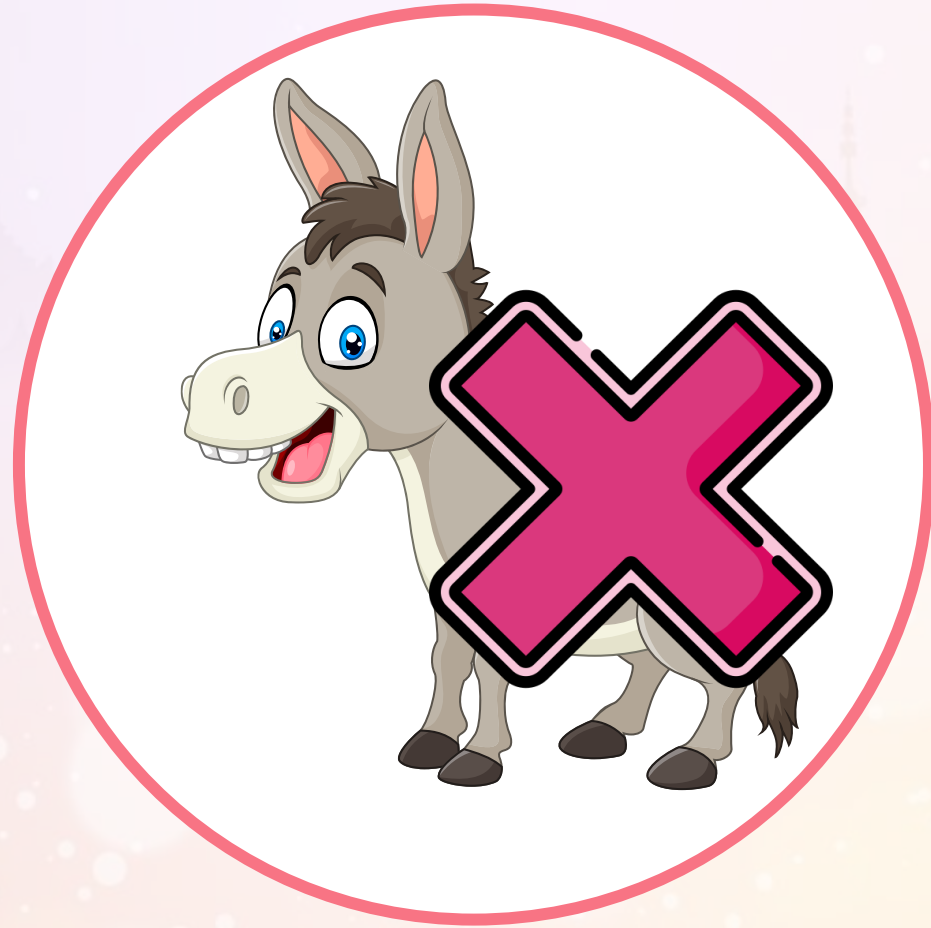

ที่มา <https://picpost.postjung.com/368464.html>

พ็อนญุไท

เป็นการแสดงพื้นเมืองอย่างหนึ่งของชาวผู้ไทหรือญุไททางภาคอีสาน พ็อนญุไทแบ่งตามพื้นที่ ดังนี้ การพ็อนญุไทของเขตจังหวัดสกลนคร การพ็อนญุไทเขตเรณูนคร (รำญุไทญุพาน รำญุไทสามเผ่า) การรำญุไทของเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งในแต่ละพื้นที่จะมีลีลาการพ็อนที่แตกต่างกัน

การพ็อนญุไทจะพ็อนในงานมงคลและงานบุญ เช่น บุญมหาชาติ ขบวนแห่ปัจจัยไปวัด การแห่ขณะไปทำบุญและการแห่หลังทำบุญนี้เองที่ทำให้เกิดพ็อนญุไทขึ้น และเป็นการร่ายรำเพื่อถวายพระธาตุเชิงชุม ต่อมานำมาแสดงในโอกาสงานสนุกสนาน รื่นเริงต่าง ๆ ด้วย

๒ พยางค์

โนรา

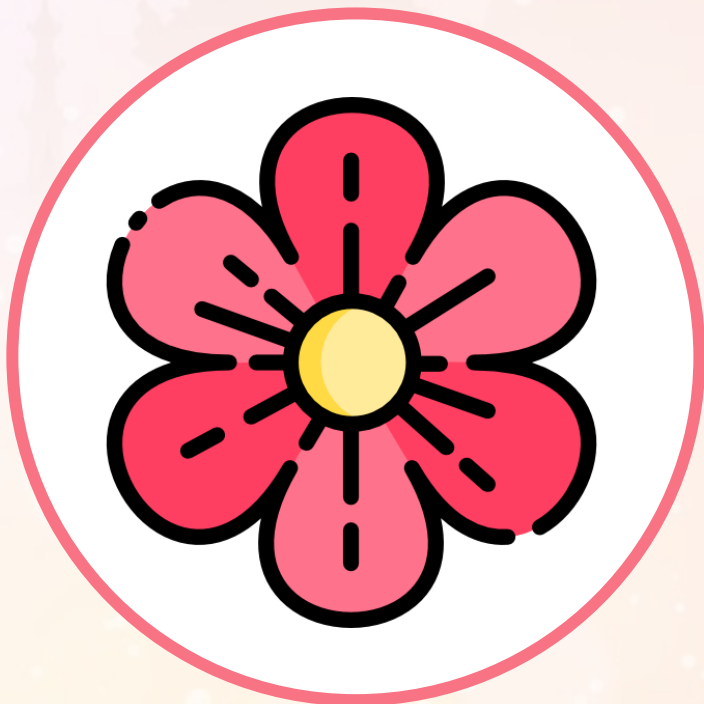

ที่มา https://th.wikipedia.org/wiki/มโนราห์_%28รำ%29 <https://www.pptvhd36.com/news/ประเด็นร้อน/113445>

โนรา

โนราหรือมโนราห์ เป็นศิลปะการแสดง ที่สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ จากรุ่นสู่รุ่นของภาคใต้ มีท่าร่ำที่อ่อนช้อย สวยงาม บทร้องเป็นกลอนสด ผู้ขับร้องต้องใช้ปฏิภาณไหวพริบ สรรหาคำให้สัมผัสกันได้ อย่างฉับไว เดิมนิยมใช้ผู้ชายล้วนแสดง แต่ปัจจุบันมีผู้หญิงเข้าไปแสดงด้วย

ผู้รำโนราจะสวมเครื่องแต่งกายที่ทำด้วยลูกปัดหลากสี สวมปีกหาง คล้ายนก เทร็ดทรงสูง ต่อเล็บยาวที่ทำด้วยโลหะ

๓ พยางค์

ฟ้อนขันดอก

ที่มา <https://utd.ac.th/main/archives/7369>

พ็อนขันดอก

เป็นการแสดงที่ พ่อครูมานพ ยาระนะ ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปการแสดงพื้นบ้าน ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นผู้ประดิษฐ์ทำขึ้น โดยมีจุดประสงค์ในการแสดงเพื่อเป็นการพ็อนรำบูชาพระรัตนตรัย เพื่อให้บังเกิดความสงบร่มเย็นให้แก่บ้านเมือง โดยมีอุปกรณ์ประกอบการแสดงเป็นขันดอก หรือพานไม้ใส่ดอกไม้แบบล้านนา ซึ่งใช้ตกแต่งเพื่อบูชา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ในงานบุญทาง ศาสนาโอกาสต่าง ๆ

๕

๒ พยางค์

อีแซว

ที่มา สุจินต์-ขวัญจิตร ศูนย์สังคีตศิลป์ (เอนกถ่ายSLA-0541-026-ศ12กค2539) https://www.silpa-mag.com/culture/article_54618

อีแซว

เป็นเพลงพื้นบ้านประจำถิ่นของจังหวัดสุพรรณบุรี แพร่หลายมามากกว่า ๑๐๐ ปี ในช่วงแรก มีลักษณะเป็นเพลงปฏิพากย์ (เพลงโต้ตอบ) ที่หนุ่มสาวใช้ร้องยั่วเย้า เกี่ยวพาราสีกัน แต่ก่อนเรียกเพลงยั่วเพราะร้องยั่วกัน ต่อมาเมื่อเอาแคนไปขายที่สุพรรณ ก็เอาแคนมาเป่าประกอบจึง เรียกกันว่า เพลงแคน เวลาร้องใช้มือตบเป็นจังหวะบางคนจึงเรียก เพลงตบแผละ ต่อมาทำนองและเนื้อร้องก็ค่อย ๆ มีแบบเป็นของตัวเองขึ้น จึงมาเรียกเพลงอีแซว มีการยืมเนื้อจากเพลงฉ่อยทางอ่างทองมาร้องเป็นเรื่องยาวขึ้น เหตุที่เรียกเพลงอีแซวนั้น พ่อบัวเผื่อนสันนิษฐานว่า “เพราะยืนร้องแซวกันทั้งคืน”

๓ พยางค์

ศาละวัน

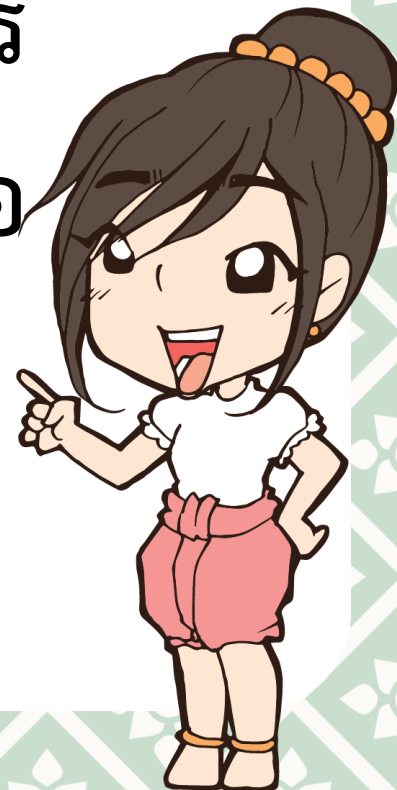
ที่มา <https://www.pinterest.com/pin/thailand--313844667790176728/>

สาละวัน หรือ ลำสาละวัน

เป็นวัฒนธรรมของชนชาติลาวและชาวไทยภาคอีสานของไทย กำเนิดมาจากการทรงผีไต้ผีแถน ต่อมากลายมาเป็นมหรสพของชุมชน แล้วได้ประยุกต์เพิ่มกลอนลำให้เกิดความสนุกสนาน ประกอบท่าทางการเคลื่อนไหวของร่างกายโดยอิสระตามธรรมชาติ ด้วยท่วงทำนองที่ไพเราะ จังหวะสม่ำเสมอ เนื้อความของลำสาละวัน นอกจากจะสะท้อนให้เห็นแนวทางการเกี่ยวพาราสิระหว่างชายหญิงแล้ว โวหารเปรียบเทียบที่ใช้ในกลอนลำ ได้สะท้อนให้เห็นถึงความงามของการใช้ภาษา นอกจากนั้น ท่วงทำนองของการรำ ยังมีการเอื้อนที่เป็นลักษณะเฉพาะตัว

สรุป เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมือง

การแสดงหรือการเล่นของประชาชน
ในประเทศไทย ที่เกิดขึ้นมาในท้องถิ่น ผ่านการ
สร้างสรรค์ สืบทอดต่อกันมา เพื่อตอบสนองหรือ
รับใช้ความต้องการของคนในสังคม เช่น

ฟ้อนภูไท

โนรา

ที่มา <https://picpost.postjung.com/368464.html> <https://www.pptvhd36.com/news/ประเด็นร้อน/113445>

ฟ้อนขันดอก

อีแซว

ที่มา <https://utd.ac.th/main/archives/7369> สุจินต์-ขวัญจิตร ศูนย์สังคีตศิลป์ (เอนกถ่ายSLA-0541-026-ศ12กค2539) https://www.silpa-mag.com/culture/article_54618

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

นาฏศิลป์พื้นเมือง

ภาคเหนือและภาคกลาง

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th

สิ่งที่ต้องเตรียม

กระดาษ A4 กลุ่มละ ๑ แผ่น

